

Erik Lindgren

Något om posten i Ströms socken i Jämtland

Innehåll

	sid
Förord	1
Strömsund	2
Hillsand	5
Lövberga	7
Täxan	11
Hedningsflokälen	16
Äspnäs	18
Gärdnäsbyn	20
Ulriksfors	22
Torsfjärden	23
Tullingsås	27
Svaningen	27

Häftet i den posthistoriska skriftserien tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda för montering och en kopiator, allt av enklaste slag. Kopior görs i efterfrågat antal, oftast mellan fem och tio. Det är fråga om ett hantverk med risk för defekter av olika slag. Jag hoppas läsaren har överseende med eventuellt förekommande fel och accepterar min tanke att det framforskade resultatet är viktigare än häftets utförande.

Erik Lindgren

Copyright Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie 337

Förlagan tillverkad 1997

Förord

I posthistorisk skriftserie 43 (något om Inlandsbanan) har jag kort berört stationerna utmed järnvägen vid en tänkt färd från Orsa till Gällivare. Under arbetet med manuskriptet fann jag i järnvägens närhet flera intressanta orter som jag ansåg mig böra ägna mera uppmärksamhet, om tillfälle skulle ges och om krafterna räckte till.

Ett av de områden jag fastnade för var Ströms vidsträckta socken, inte bara för att denna visade sig ha haft åtskilliga poststationer inom sina gränser, utan kanske mest därför att huvudorten hör till dem som fick en fast postanordning innan poststationer hade börjat inrättas på landsbygden efter 1860 års regeringsbeslut.

Jag har valt att börja min lilla berättelse med Strömsund och därefter kort presentera socknens övriga poststationer i kronologisk ordning efter deras tillkomst. Liksom i andra skrifter söker jag ge exempel på händelser av varierande slag som belyser problem i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. När jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag förmedlat dessa uppgifter. I enstaka fall saknas poststationsföreståndares namn helt. På grund av svårtolkade handstilar kan i andra fall något namn vara felstavat.

Jag redovisar hur länge de berörda postanstalterna existerade och i de fall de ännu finns, nämner jag något om deras nuvarande status. I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. För att underlätta vidare forskning vid läsares besök på postens centralarkiv har jag ibland angett diarienummer för vissa ärenden.

Lars Norrman, skapare och vårdare av Postalhistoriska Arkivet i Lund, har hjälpt mig med namnuppgifter på många av föreståndarna. Det är ett tidsödande arbete, för vilket jag tackar honom.

Växjö den 18 juni 1997

Erik Lindgren

Strömsund

Efter det svenska postverkets officiella start genom "Postbåden" 1636 blev ett glest postnät relativt snabbt utbyggt med postkontor i städerna. Den utbyggnaden stagnerade så småningom och 1700-talet bjöd inte på någon markant utveckling. Nätet utökades under hela det seklet med omkring 25 postkontor, medan 85 postkontor hade öppnats under Postens 65 första verksamhetsår. Inte förrän efter 1800-talets ingång kan man märka någon nämnvärd förbättring.

Genom ett regeringsbeslut den 27 mars 1830 skapades åtskilliga nya postgångar samtidigt som flera postkontor inrättades. Under perioden 1826-1850 tillkom 30 nya postkontor. Beslutet 1830 innebar i många fall att s k enkel postföring gjordes dubbel. Det betydde att frekvensen ökade från en till två turer per vecka.

Ett resultat av 1830 års beslut var också tillkomsten av postuppsyningsmansplatser. Ett fåtal postuppsyningsmän hade visserligen funnits tidigare, t ex i Väddö sedan 1686 och i Gaxa på Öland från ungefär samma tid. Båda hade bland annat med sjöposttrafiken att göra, den i Väddö från Finland och den i Gaxa från Gotland.

Bortsett från ett fåtal sådana undantag räknar vi emellertid postuppsyningsmansplatserna som tillkomna med början efter 1830 års beslut om förbättring av postnätet. Det är också i regeringsbeslutet den 27 mars 1830 som vi finner ett antal preciserade sådana platser. Alla hade föreslagits av överpostdirektörsämbetet i dess skrivelse till Kungl.Maj:t ett år tidigare.

Någon gång finner man i dokumenten benämningen "poststation" för en postuppsyningsmansplats. Detta förklarar också varför man i 1860 års regeringsbemyndigande till poststyrelsen om inrättande av poststationer på landsbygden använder uttrycket "*ett nytt slag av poststationer*".

Till de förhållandevis sena postuppsyningsmansplatserna hörde den i Ström. Den inrättades den 1 april 1857, höjdes till poststation den 15 februari 1864 och byttes ut mot ett förvaltningspostkontor (postexpedition) den 1 september 1865. De första postuppsyningsmansplatserna efter 1830 års beslut om utvidgning av postnätet öppnades i Norrbotten. Den första i Jämtlands län förlades till Vermdalen den 1 oktober 1846 och samtidigt med Ström fick också Gäddede, Hammerdal och Österåsen sådan postservice den 1 april 1857.

De tre sistnämnda byttes ut mot fullständiga poststationer från den 1 oktober 1865. Den statushöjningen hade, som nämnts på föregående sida, inträffat för postuppsyningsmansplatsen i Ström redan den 15 februari 1864. Utbytet av de fåtaliga postuppsyningsmansplatserna skedde mestadels gruppvis, men Ström bedömdes i en särklass. Möjligheten fanns till utbyte utan att för varje gång göra underdånig framställning till Kungl.Maj:t.

Regeringen hade nämligen bemyndigat generalpoststyrelsen den 9 mars 1860 att "*å lämplige ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom speditionskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition*".

Det kungliga brevet föranledde poststyrelsen att förhöra sig hos länsstyrelserna om behovet av sådana poststationer. Kungörelser från länsstyrelserna lämnade vägen öppen för framställningar om poststationer, framställningar som naturligtvis prövades noga före beslut.

Det kan vara av visst intresse att notera hur generaldirektör Wilhelm Roos angav en orsak till beslutet om poststationer på landsbygden. I sin historiska återblick i verkets första verksamhetsberättelse omtalade han att brevlådor hade satts upp vid allmänna postvägar med början 1855 under vissa förutsättningar. Ett villkor var att en kommun eller flera korrespondenter på en ort förenade sig om att genom en lämplig person svara för tömning på behöriga tider av brevlådan. Det reglerades genom ett kungligt brev den 9 mars 1855 och av postmedel betalades 10 kr om året för bestyret med brevlådan. Men så skriver Roos följande:

*"Då emellertid denna utväg till postutväxlingens underlättande endast i ringa mån av allmänheten anlåtats, beslöts år 1860 inrättandet av ett nytt slags **poststationer**, vilka skulle utgöra en art filialkontor till närmast liggande postkontor eller postexpeditioner"*.

Innan verkningarna av kungabrevet den 9 mars 1860 var synliga, fanns det i vårt land i stort sett inga andra fasta postanstalter än **postkontor**, vid denna tidpunkt 175 stycken. Av dessa var 48 postexpeditioner, en benämning som kan skapa problem för dem som inte sysslat med posthistoria. Låt oss kalla även dem för postkontor. De var i praktiken en lägre klass av postkontor. De högsta klasserna var enligt vokabulären postkontor och de lägsta klasserna var postexpeditioner. Båda slagen var med få undantag förlagda till städer.

Beteckningen *postexpedition* kom till 1849 som resultatet av en form av lönerreglering till postcheferna. Med vissa ändringar under de följande åren upptog 1874 års normalstat sju klassers postkontor, av vilka klasserna I - IV avsåg postkontoren och klasserna V-VII postexpeditioner. Postkontorens chefer kallades postmästare, tillsatta med kunglig fullmakt, medan postexpeditionernas chefer var postexpeditörer, tillsatta av poststyrelsen. Gentemot kunderna hade de samma befogenhet.

Mot ett sådant förvaltningspostkontor (postexpedition) byttes poststationen i Ström ut redan den 1 september 1865. Dess förhållandevis låga status dessförinnan som poststation varade sålunda blott halvtannat år och som sådant finns det inte ens dokumenterat på datumstämpel. Poststationerna började nämligen inte få några egna datumstämplar förrän i slutet av 1868. Makulering av frimärkena skedde vid det överordnade postkontoret. Vissa poststationer, framför allt de med järnvägsstation förenade, använde under en period makuleringsstämplar utan datum, av filatelister kallade stjärnstämpel.

Förändringen från poststation till postkontor låg inte inom poststyrelsens befogenhet, utan en framställning hade gjorts för Ströms del till Kungl.Maj:t, en framställning som dock avslogs den 25 november 1864. Den togs upp till förnyad prövning och ett kungligt brev den 21 april 1865 medgav att ett postkontor fick inrättas i Ström. Dess fyra första chefer svingade datumstämplar med det namnet, men den femte, Göran Svedmark, som utnämndes 1899, fick byta ut datumstämpeln, då postkontorets namn ändrades med 1901 års ingång till Strömsund.

Åtskilliga andra har ansvarat för den kommunikationsmässiga utvecklingen inom Strömsunds-området. Några av dem möter vi i det följande, när jag citerar dem i anslutning till utredningar om utbyggnad av poststationsnätet.

När detta skrivs i maj 1997, finns det trots flera organisationsförändringar och ny terminologi alltså ett postkontor i Strömsund, där postmästare Hjördis Persson har det yttersta ansvaret för service till ca 3.400 hushåll.

1899-05-01--1969-09-30

Hillsand

I ett brev till poststyrelsen i februari 1898 anhöll byamännen i Hillsand, Wedjeön, Näxåsen, Draganäs och Gärdnäs att få en poststation förlagd till det från Ströms postkontor tre mil avlägsna Hillsand *"såsom varande lämpligaste platsen, emedan den utgör centralpunkten för ovannämnda område, är belägen vid allmänna vägen samt är folkrikast och följaktligen har största antalet postförsändelser"*.

Försiktigtvis garderade man sig också genom att jämföra den önskade fördelen med andra orters kommunikationer och skrev: *"Enär Generalpoststyrelsen funnit skäl bevilja poststation i Hallviken som endast har 1 mil till Ströms postkontor, borde det vara lika mycket av behovet påkallat att få en sådan till stånd här under varande förhållanden"*.

Brevet är undertecknat av ett 30-tal personer, däribland handlanden O Strömberg, kommissionären J Svensson och föreståndaren vid Fridsbergs barnhem S Strömlund. Det förefaller ha "vandrat runt" för namnunderskrifter under en relativt lång period men kunde så småningom remitteras av poststyrelsen till postinspektionen i norra distriktet för utredning och yttrande. Där blev det inkomststämplat den 2 februari 1899.

Det fanns då två aspiranter på befattningen som poststationsföreståndare, A Hillström som erbjöd sig att ta emot denna mot en årsersättning av 100 kronor, samt handlanden O Strömberg, som gick en tia lägre i sitt anbud och dessutom förklarade sig villig *"att utan någon särskild ersättning ombesörja förekommande posttransporter mellan den möjligen blivande poststationen i Hillsand och de Ströms Vattudal trafikerande postförande ångbåtarnas tilläggsplats i Hillsand"*.

I sitt tillstyrkande slutliga yttrande den 21 februari 1899 uttalade postmästaren i Ström bl a följande:

"Enligt gjord beräkning af den post, som nu i lösväska hitkommer från Hillsand och närmaste trakten däromkring vågar jag antaga att en portoinkomst av 200 eller 250 kronor skall komma att tillföras Kungl.Postverket från den föreslagna poststationen".

Postinspektionen redovisade ärendet till poststyrelsen den 20 mars 1899 och hemställde att poststyrelsen skulle besluta om poststationens inrättande och godkänna ett bifogat förslagskontrakt med Olof Olsson Strömberg.

På angivna villkor beslöt poststyrelsen i enlighet därmed och antog handlanden Olof Olsson Strömberg till föreståndare med 90 kr i årsarvode från den 1 maj 1899. Detta höjdes från 1901 års ingång till 190 kr. Sömmerskan Anna Olsson tog över ansvaret enligt ett nytt kontrakt som gällde från den 1 april 1906 och gav henne ett årsarvode på 300 kr. För perioden fram till och med 1908 gällde den ovanliga regeln att poststationen hade befogenheter som en poststation av andra klass under april-maj och oktober-december varje år och som en poststation av första klass (högsta) under övrig tid av året. Med 1909 års ingång blev poststationen av första klass året om. Dessförinnan hade den bytt föreståndare ännu en gång, nämligen den 1 juni 1908, då förre volontären Erik Mathias Larsson fick skriva ett kontrakt om oförändrat arvode. Det höjdes dock den 1 april 1911 till 360 och den 1 maj 1917 till 420 kr, vartill kom 30 kr i felräkningspengar (diarienummer 1 b 754/1917).

Den 1 augusti 1943 tog Alma Severina Stenström över, följd i juni 1963 av Gunvor Marianne Stenström, som fick uppleva poststationens indraaning med september månads utgång 1969.

I stället öppnades ett postombud med redovisningsplikt till postkontoret i Strömsund. Det visade sig vara så pass mycket anlitat att det under den stora omorganisationsvägen på 1970-talet kunde organiseras som ett sk postställe med 1975 års ingång. Förutom för berörda postkunder har denna förändring intresse såtillvida att floran av datumstämplar utökades ytterligare. Frimärken på post i Hillsand under postombudstiden hade makulerats med en datumstämpel med gravyren STRÖMSUND POB 3, men från och med 1975 användes en datumstämpel med dubbla namn enligt nya regler, en stämpel med gravyren STRÖMSUND-HILLSAND.

Lönsamheten var emellertid inte tillräcklig och den 28 september 1979 drogs även poststället i Hillsand in.

		Ström—Gäddede.				
		(Vintern.)				
		(Från den 2 maj 1899.)				
T. F.	—	10,0	0,5	Th. S.	8,0	—
T. F.	11,15	11,15		Th. S.	6,30	6,30
T. F.	1,45	1,45	1,0	Th. S.	—	4,0
T. F.	4,0	4,0	0,7	O. L.	9,30	—
T. F.	5,45	5,45	0,5	O. L.	7,30	7,30
T. F.	7,20	7,45	0,7	O. L.	5,30	5,30
T. F.	9,45	—		O. L.	4,0	4,15
O. L.	—	4,0	2,0	O. L.	2,0	2,0
O. L.	9,0	9,0	0,5	O. L.	9,0	9,0
O. L.	11,0	11,0	1,1	O. L.	7,15	7,15
O. L.	2,30	2,30	1,4	O. L.	—	4,0
O. L.	6,45	6,45	2,1	T. F.	9,30	—
O. L.	9,30	—	1,1	T. F.	5,30	5,30
Th. S.	—	4,0		T. F.	2,0	2,0
Th. S.	6,45	6,45	1,1	T. F.	11,0	11,0
Th. S.	10,0	—	12,2	T. F.	—	8,0

När poststationen i Hillsand inrättades den 1 maj 1899 utmed postföringslinjen mellan Ström och Gäddede, tillämpades denna tidtabell för postföringen.

1899-09-01--1966-01-31

Lövberga

Det är inte helt fel att hävda att tillkomsten av en poststation i Lövberga påskyndades av en miss i postföringen. Tf postmästare A Th Sörbom i Ström skrev den 16 juni 1899 bl a följande till poststyrelsen:

"Med anledning av att ett paket till Hoting, som på grund av sin storlek måste medsändas postföraren å linjen Ström-Alanäset, vid överläggningen i Lövberga synes hava kommit på villovägar, och vid efterforskningen i saken hit upplyst blivit, att det i Lövberga ej finnes någon person, som är ansvarig för den därstädes en gång i veckan omkring ett dygn överliggande posten från Ström till Brattbäcken, Tåsjö, Hoting, Rossön och Backe, och att postväskan jämte möjligen medföljande paket vanligen lämnas i därvarande gästgivaregårds förstuga,

så har jag ansett mig böra omnämna detta, på det att snarast möjligt en person måtte antagas som omhänderhaver den å meranämnda plats överliggande posten, men då allmänheten i Lövberga och trakten däromkring skulle hava ringa eller ingen nytta av en så kallad postvårdare, men däremot stort gagn av en poststation på platsen, vågar jag föreslå, att en poststation av första klassen med benämning Lövberga måtte inrättas".

Postmästarens brev må tala för sig själv. Postvårdare brukade anställas vid förgreningspunkter på postföringslinjer, där postförarna inte inträffade samtidigt från olika håll. Postvårdarens uppgift var sålunda endast att ta väl tillvara postgodset och lämna det till rätt postförare vid rätt tidpunkt utan att i övrigt befatta sig med postärenden. Sådana, lågt betalda enligt kontrakt hade blivit rätt vanliga efter hand som postnätet byggdes ut. Men i detta fallet tyckte postmästaren med rätta att befolkningen i trakten kring Lövberga var tillräckligt stor för att en poststation skulle inrättas, vars föreståndare tillika tog ansvar för det transiterande postgodset. Detta kunde omfatta såväl säckar som lösa paket.

Postmästarens till poststyrelsen ställda skrivelse skickades via postinspektionen och fick där en relativ snabb behandling. Postinspektör Uddo Zachrisson skickade den vidare den 6 juli 1899 och tillstyrkte bifall med bl a motiveringen att

"den här ifrågasatta poststationen är väl behörlig för att taga vård om och omexpediera det postgods, som anländer till Lövberga antingen med postgången å linjen Östersund-Ström-Alanäset för att vidarebefordras å linjen Lövberga-Hotings eller å sistnämnda linje för att vidarebefordras å den förra".

Med stöd av uppgifter från postmästaren i Ström kunde postinspektören också anföra att "inkomsterna av samma poststation anses komma att redan från början betäcka kostnaden för poststationens skötande och dessutom lämna något överskott".

En vecka efter brevets ankomst till Stockholm beslöt poststyrelsen att poststationen skulle öppnas enligt det med brevet bifogade förslagskontraktet.

Den sidolinje till vilken posten fick ligga över i Lövberga, speglas i tidtabellen nedan, medan huvudlinjens tidtabell återges på vidstående sida.

Lövberga—Hoting. (Från den 5 september 1899.)					
O.	—	8,30	3,0	Lövberga poststation (skjutsstation)	T. 1,30 —
O.	2,0	—	—	Hotings poststation	T. — 8,0
Denna post får ej afärdas från Lövberga förr, än posten från Alanäset (065) anländt.					

Östersund—Ström—Alanäset. (Från den 1 september 1899.)					
M. O. Th. L.	—	3,0	1,2	Östersunds postkontor	T. Th. L. S. 7,15 —
M. O. Th. L.	4,15	5,0	1,1	Kyrkås' poststation (Klappe by)	T. Th. L. S. 5,20 5,45
M. O. Th. L.	9,20	9,45	1,0	Lils poststation (Söre by)	T. Th. L. S. 3,45 4,0
M. O. Th. L.	8,0	8,50	1,0	Häggenäs' poststation	T. Th. L. S. 1,50 2,15
M. O. Th. L.	8,55	8,55	1,5	Österåsen	T. Th. L. S. 1,25 1,25
M. O. Th. L.	11,0	11,0	1,0	Ollsta skjutsstation	M. O. F. L. 11,20 11,20
T. Th. F. S.	12,30	12,30	0,6	Loris' gästgivaregård	M. O. F. L. 10,0 10,0
T. Th. F. S.	1,40	1,55	1,5	Fyrås' poststation	M. O. F. L. 8,25 8,50
			1,0	Åsen	
T. Th. F. S.	3,30	3,45	1,1	Hammerdals poststation (gästgivaregård)	M. O. F. L. 6,45 7,0
T. Th. F. S.	5,45	5,45	0,7	Gisselås' gästgivaregård	M. O. F. L. 5,15 5,15
T. Th. F. S.	6,45	7,0	2,2	Hallvikens poststation (Hallens by)	M. O. F. L. 4,15 4,50
T. Th. F. S.	8,15	8,15	1,0	Tullingsås	M. O. F. L. 3,0 3,0
T. Th. F. S.	9,15	—	0,5	Ströms postkontor (gästgivaregård)	M. O. F. L. — 2,0
T. F.	—	11,0	2,1	O. L. 12,15 —	O. L. 12,15 —
T. F.	2,30	2,45	1,4	Lövberga poststation (skjutsstation)	O. L. 8,30 8,45
T. F.	4,30	4,30	1,4	Hälsås' gästgivaregård	O. L. 6,45 6,45
T. F.	6,15	—	1,5	Alanäsets poststation	O. L. — 5,0
			15,8		

Den som på till synes föga förmånliga villkor åtog sig arbetet som föreståndare för poststationen i Lövberga från dess start den 1 september 1899 enligt poststyrelsens beslut den 14 juli 1899 var bonden Johan Nilsson Blank. Hans årsarvode hade då fastställts till 85 kronor. Som medsökande anmälde sig den 1 april 1899 Per Nordin, vars anbud löd på 90 kronor för samma uppgift.

Med anledning af föreslagen
Poststationens inrättande i Lövberga län
af Ströms socken får jag härmed
ifrågasätta anbud ä ersättning för
såväl skattel som lura för lokal
för denna samma tillvårdare i ett för
att Nitto kronor för år räknadt.
Ström och Lövberga den
1 April 1899
Per Nordin

Blanks efterträdare fick bättre villkor. Han hette Jöns Svensson och tillträdde den 1 juli 1903, då med 250 kr i årsarvode. Med en liten ytterligare höjning, nämligen till 300 kronor, övertog snickaren Nils August Jakobsson poststationen vid 1906 års ingång. Han fick finna sig i att lämna över datumstämpel, sigill, försändelseetiketter och vissa andra inventarier till stationskarl A O Näslund den 1 november 1914. Då hade Inlandsbanan blivit klar för allmän trafik, men poststationen i järnvägsstationen var kanske ett provisorium under den första perioden.

Stabiliteten inträdde med 1917 års ingång, då järnvägens stationsmästare Carl Oskar Borg tog över efter Näslund. Denne svingade datumstämpeln till och med juni 1920 och i järnvägens tjänst svarade därefter följande personer för poststationen: Anton Olofsson Törnqvist (1920-1923), Axel Hugo Nygren (1923-1930), Anders Wilhelm Strömberg (1930-1936), Anna Viola Rosén (1936-1955) och Anna Karolin Lindberg (1955-1966). I Lövberga fanns det bara drygt hundratalet hushåll och poststationen drogs in med januari månads utgång 1966. På den tiden var man rätt frikostig med att inrätta postombud som ett komplement till den lantbrevbärare som skulle ersätta poststationen. När det inte fanns någon lantbrevbärare, var postombudet ofta en självklar ersättning.

I Lövberga fick sålunda ett postombud svara för kundernas behov från februari månads ingång 1966. Detta byttes den 16 januari 1975 ut mot ett postställe. Det var en innovation, lanserad bl a i samband med att fackorganisationen fick gehör för önskemålet att avtalsanställningarna skulle upphöra och alla postfunktionärer skulle ha den trygghet som de tidigare konstitutorialen medförde. Det fanns inte arbetsuppgifter nog vid ett postställe för heltidsanställning, men 16 veckotimmar förhandlades fram som ett minimum.

I längden måste postverket rationalisera hårdare och även poststället i Lövberga blev avvecklat. Detta skedde med augusti månads utgång 1983.

Den 1 september 1983 får poststället *Harrsjön* ortsadressen 830 85 Harrsjön.

Den 1 september 1983 dras poststället i *Lövberga* in. Ortsadressen blir oförändrad 833 00 Strömsund.

Den 1 september 1983 dras postställena i *Ringvattnet* och *Siljeåsen* in. Ortsadressen ändras till 833 00 Strömsund.

I Postverkets allmänna cirkulär kungjordes avvecklingen av poststället i Lövberga på detta sätt.

1899-11-01--1970-10-30

Täxan

Den allmänna kommundalstämman i Ström den 11 juni 1899 gav inspektör Zacharias Åslund uppdraget att avge en ansökan till poststyrelsen om att en poststation skulle få inrättas i någon av byarna Stamsese eller Täxan med postgång från Ströms postkontor en gång i veckan.

Åslund daterade sin framställning den 28 juni och lät den avse önskemålet om en poststation i Täxan. Han pekade på byns centrala läge och uppgav att *"saknaden av poststation därstädes är kännbar, och då nämnde plats för närvarande befares endast av den en gång i veckan mellan Ramsele och Ström passerande posten vore det på samma gång ytterst behövt att en posttur i veckan fram och åter anordnades från Ström till Täxan"*.

Till postkontoret i Ström skrev samtidigt gästgivaren och hemmansägaren Per Nilsson i Täxan, att han var *"villig sköta den möjligen blivande poststationen med därmed förenad postsparbanksrörelse och sparmärkesförsäljning mot ett årligt arvode av 80 kronor, lokalhyra med belysning och behövt uppvärmning där inberäknat"*.

Han erbjöd sig också att befodra posten mellan Täxan och Ström en gång i veckan mot en ersättning av kr 2:50 per tur fram och åter *"under förutsättning att postturen ifråga får utgå från Täxan på lördagen och återvända hit från Ström på söndagen"*.

Under den följande remissbehandlingen infordrade postinspektionen ett uttalande av kronofogden i Sollefteå. Denne skrev att han utan tvekan vågade påstå, *"att den korresponderande allmänhetens i dessa trakter intresse skulle bli långt bättre tillgodosett, om den ifrågasatta poststationen bleve förlagd till Stamsese by i stället för till Täxan, och får jag såsom skäl för detta förslag nämna, att Stamsese är en folkrik by och ungefär fyra gånger så stor som Täxan"*.

Kronolänsmannen i Ström delade inte kronofogdens uppfattning utan meddelade i ett brev den 29 juli 1899 sin uppfattning *"som i förevarande fall med stor sannolikhet sammanfaller med allmänhetens, att Täxan har företräde framför Stamsese"*. Bland skälen för detta anförde han bl a att en landsväg var under byggnad från Täxan till Fjällsjö socken i Ångermanland och att rikstelefonstationen var förlagd till Täxan.

Tf postmästare Sörbom i Ström besökte personligen byarna Täxan och Stamsele och kunde därför stödja kronolänsmannens uppfattning. Han tillade att om vidare utredning önskades vågade han hemställa, "att kronofogden i Jämtlands norra fögderi, dit Täxan nu hör, då måtte sättas i tillfälle att avgiva yttrande i saken". Denne tillfrågades och skrev den 31 augusti 1899 till postinspektionen och uppgav bl a följande:

"I avseende å poststationens förläggande till Stamsele eller Täxan har jag en med min ämbetsbroder i Ångermanland, som förordar Stamsele, helt och hållet stridande åsikt och med vitsordande av alla de bindande skäl, som andragits av länsmanen i Ström samt tf postmästaren därstädes, yrkar jag att poststation inrättas i Täxan och icke i Stamsele.

Underligt synes mig vara att en kronofogde i Ångermanland vill döma över förhållandena i Jämtland, med vilka han icke kan vara, men jag däremot, är ganska förtrogen. Ortsbefolkningen och ortsmyndigheterna böra tillerkännas bättre vitsord".

Postinspektionen redovisade ärendet till poststyrelsen den 12 september 1899. Under handläggningen där blev man tveksam om hur namnet Täxan skulle stavas. Jag har funnit det intressant att nedan återge i förminskat faksimil det under hand skrivna svaret från landssekreteraren i Jämtlands län.

Herr Postchefen och
Leddaren H. A. Kolmodin.
Stockholm.

I anledning af Herr
Postchefens skrifvelse den
14 decess får jag meddela,
att Länsstyrelsen, hithitt
alltid skrifvit det ifrågasatt
rande bynamnet med a -
alltså Täxan, - hvilket staf-
ningssätt jämväl användes
i mantals- och taxerings-
längder m. fl. offentliga hand-
lingar inom länet.

Öfverkonst. Postchef den 25

November 1899 om. Öfver-
flyttning från Kolerors-
län till Jämtlands län
af åtskilliga byar skrif-
vel namnat med a - Täxan
- så och i fördeboken och
på vissa kartor, kvadan till
nämnda stafningssätt väl
får anses vara det officiella,
och som jag tror, jämväl
stridande mot uttalet, i or-
ten, liksom det strider mot
uttalet här. Öfverkonst-
Landskansliet, den 16 Sep-
tember 1899. L. Th. Jacobson

Postinspektionen uppgav i sin redovisning till poststyrelsen bland annat att en portoinkomst av 300 kronor om året beräknades från den möjligen blivande poststationen "under det att kostnaden för poststationens skötande och anordnande av den ifrågasatta postförbindelsen skulle belöpa sig till sammanlagt 210 kronor". Två bifogade förslagskontrakt med Per Nilsson om poststationens skötsel resp postföring godkändes av poststyrelsen som beslöt den 15 september 1899 att omorganisationen skulle genomföras med november månads ingång och att poststationens namn skulle stavas Täxan.

Med gästgivaregårdens centrala läge och inhämtade synpunkter från den regionala kronobetjäningen var det väl i sin ordning att poststationen förlades dit. Gästgivaren Per Nilsson sade den 28 augusti 1902 upp sitt kontrakt om poststationens skötsel på nedan reproducerade handling.

Inlämnat till Postinspektionen i
NORRA POSTDISTRIKTET
den 9 SEP 02
D: Nr. 3294
Täxan den 28 Aug 1902

P. Th. Nilsson, Postkonst. i
Ström

underskriftnad, uppger
postchefattningen, i Täxan
från och med den 31 Decbr =
1902

Högaktningfullt
Per Nilsson

Den 26 september anmälde postmästaren i Strömsund till postinspektionen att Per Nilsson blivit försatt i konkurs. Han hade förordnat hemmansägaredottern Emma Kristina Lundström att tills vidare förestå poststationen. Hon kunde formellt överta befattningen från 1903 års ingång, varvid årsarvodet höjdes till 180 kr.

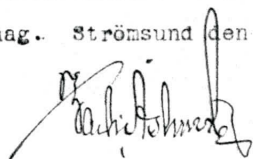
Emma Kristina fick snart nog andra intressen och den 1 april 1904 lämnade hon över poststationen till landbonden Per Nilsson, vars kontrakt medförde oförändrat årsarvode.

En ökning till 200 kr blev det, räknat från den 1 december 1909, då hemmansägaren Lars Larsson tog över poststationen i samband med att den på förslag av postmästaren och i samråd med kronolänsmannen flyttades till Stamsele tre kilometer från den ursprungliga platsen. Detta återspeglas bland annat i den från den tidpunkten tillämpade tidtabellen, som återges nedan.

Strömsund—Täxan. (Från den 1 december 1909.)					
—	11,0	2,2	Strömsunds postkontor	M. Th.	5,30
1,30	—		Täxans poststation (Stamsele).....	M. Th.	—
					3,0

Lars Larsson ansåg nu att namnet Täxan var missvisande för hans poststation och föreslog att namnet skulle vara **Stamselenäset**, samma namn som hans hemman hade. Han lyckades till och med genomdriva vid kommunalstämman den 21 april 1912 att uppdrag gavs åt stämmans ordförande Zacharias Åslund "att å stämmans vägnar ingå med ansökan härom".

Undertecknad, som enligt bilagde stämmoprotokoll, af Ströms kommunalstämman därtill erhållit uppdrag, får härmed vördsamt anhålla att namnet å den numera till Stamsele by förflyttade Täxans poststation måtte utbytas och stationen benämnas "**STAMSELENÄS!**" Det har nämligen visat sig att bibehållandet af namnet Täxan å stationen vällat åtskilligt obehag. Strömsund den 8 Maj 1912.

Befolkningen hade en annan uppfattning än vad som hade kommit till uttryck vid stämman. Larssons vedersakare lät i ett brev till poststyrelsen den 26 april 1912, redan innan Åslund hade hunnit fullgöra sitt uppdrag, påskina att Larsson ville "av egenkärlek och högmod få stationens namn fastslaget vid sitt hemman, det oaktat att hans skötsel av posten är ganska bristfällig".

Postmästare Alvar Andersson i Strömsund (1908-1926) uttalade på förfrågan den 9 maj 1912, "att fördelaktigast hade varit, om poststationen i fråga kunnat erhålla namnet av den by, där den är förlagd, nämligen Stamsele, men då detta namn lätt kunde leda till förväxling med det snarlika namnet Stensele, så torde det nu föreslagna namnet Stamselenäs bliva det lämpligaste".

Postdirektören fann efter genomförd utredning att några vägande skäl för namnändring inte hade anförts och poststyrelsen ansåg vid föredragning den 1 juli 1912 att framställningen inte borde bifallas. Larsson fick sålunda inte sin önskan tillgodosedd men däremot efter hand bättre löneförhållanden med höjning till 300 kr från 1911 års ingång och till 400 kr sex år senare. När sedan fröken Sara Margareta Carlsson trädde till med 1917 års ingång fastställdes årsarvodet till 480 kr (diarienummer 1 b 2414/1916).

Från den 1 juli 1921 tog C J Carlsson över poststationen, följd med 1932 års ingång av Kristina Eugenia Carlsson. Därefter vilade ansvaret på Getrud Maria Eriksson (1944-1950) och Olof Magnus Olsén (1950-1953). Anna Margareta Östman blev poststationens föreståndare från den 1 mars 1953. Hon lämnade över till Iris Lilly Elise Ivarsson den 1 november 1960, vilken slapp uppleva de stora förändringarna under 1970-talet med nya regler och ny terminologi. Poststationen avvecklades nämligen den 30 oktober 1970, då med ett trafikunderlag på ca 100 hushåll.

1903-08-01--1942-06-30

Hedningsflokälen

Valda ombud för Bredkälän och Hedningsflokälen inom Ströms socken och Flykälän inom Laxsjö socken gjorde i ett brev den 13 september 1902 till poststyrelsen framställning om inrättande av en poststation i Hedningsflokälen. De betjänades med lantbrevbäring en gång i veckan genom den 42 km långa lantbrevbäringslinjen mellan Strömsund och Laxsjö. Ett av ombuden, lantbrevbäraren G Göransson, förklarade sig villig att åta sig skötandet av den önskade poststationen mot en ersättning av 60 kronor per år. Ströms kommunalnämnds ordförande Olof Olofsson tillstyrkte framställningen, liksom postmästare Göran Svedmark (1899-1908). Postinspektionen remitterade ärendet till postmästaren med anmodan att från annan person än Göransson införskaffa anbud om poststationens skötande, då Göransson ansågs förhindrad att på behörigt sätt förestå en poststation.

Någon annan fanns inte att tillgå men Göransson skrev den 13 januari 1913 att han ville överflytta sitt kontrakt om lantbrevbäringen till hemmansägaren Hans Strömberg, så att han själv kunde få ett kontrakt om poststationen.

Lämnad förklarar jag mig villig att afvertaga G. Göransson kontraktet på lantbrevbäringen mellan Strömsund och Laxsjö emottänkt vilkår som Göransson åtagit sig Hedningsflokälen den 13 januari 1903

Hans Strömberg

Kronofogden skrev den 20 mars 1903 till postinspektionen, att "för befolkningen i trakten bleve det till stor fördel om Kungl. Generalpoststyrelsen bifaller framställningen. Han tillade att "i Hedningsflokälen finnes ingen annan person än gästgivaren Göran Göransson, åt vilken uppdraget såsom poststationsföreståndare kan lämnas, och vitsordar jag hans lämplighet därtill. Mot Hans Strömbergs lämplighet som lantbrevbärare har jag ingen anmärkning att göra".

Postinspektionen i Sundsvall redovisade ärendet till poststyrelsen den 29 juni 1903 med tillstyrkan av bifall och poststyrelsen beslöt i enlighet därmed för tillämpning från den 1 augusti 1903. Den förste poststationsföreståndaren blev sålunda Göran Göransson som hade åtskilligt att bestyra även sedan han lämnat sin befattning som lantbrevbärare. Den tidtabell som gällde för postföringen (lantbrevbäringen) mellan Strömsund och Laxsjö från tidpunkten för poststationens tillkomst återges nedan.

		Strömsund—Laxsjö.				
		(Vintern.)				
S.	—	2,0	1,1	T.	11,30	—
S.	4,30	4,45	1,0	T.	8,45	9,0
S.	6,30	—	0,8	T.	—	7,0
M.	—	7,0	1,1	M.	7,0	—
M.	8,0	8,15	4,0	M.	5,45	6,0
M.	10,30	—		M.	—	4,0
				Postföringen å linien ombesörjes af <i>åtkande</i> lantbrevbärare.		
		(Sommar.)				
		(Från den 2 augusti 1903.)				
S.	—	2,0	1,1	T.	11,30	—
S.	5,0	5,15	1,0	T.	8,45	9,0
S.	8,0	—	0,8	T.	—	6,0
M.	—	6,0	1,1	M.	8,0	—
M.	7,30	7,45	4,0	M.	6,45	7,0
M.	11,30	—		M.	—	3,0
				Postföringen å linien ombesörjes af <i>gående</i> lantbrevbärare.		

Hedningsflokälens poststation fick en s k sidopost genom att en postföringslinje inrättades till Öjaren med en tur i veckan från den 13 juli 1907.

Göran Göransson efterträddes som poststationsföreståndare vid 1920 års ingång av H A Göransson under en tioårsperiod. De båda sista poststationsföreståndarna i Hedningsflokälen blev Henrik Alfred Mattsson (15 augusti 1930 - 31 oktober 1935) och Maria Viktoria Ullander (november 1935 - juni 1942). Med effektiviserad lantbrevbäring kunde poststationen dras in vid halvårsskiftet 1942, en förhållandevis tidig strukturrationalisering av landsbygdens postnät.

Äspnäs

1907-03-01--1950-05-31

Utmed postlinjen mellan Strömsund och Gäddede, där en poststation hade öppnats i Hillsand 1899, skulle ytterligare en poststation inrättas 1907. Initiativet togs av en grupp byamän i Äspnäs, Bonäs, Renålandet och Kärrnäs, vilka på uppdrag av respektive byastämmor skrev till poststyrelsen i oktober 1906 med bifogande av en förbindelse från handlanden Georges Mitchell att förestå den önskade poststationen med en månadslön på 30 kr.

Ur brevet har jag funnit det intressant att citera bl a följande:

"Å postlinjen ifråga har under de gångna åren sträckan Strömsund-Äspnäs befarits av postskjutsen efter södra sidan av Vattudalen, enär väg ej funnits efter norra, varigenom vägsträckan förlängts och postförslingen betydligt försvårats.

Skulle nu emellertid Kungl. Generalpoststyrelsen behjerta vår anhållan om poststation, förbinder vi oss i egenskap av befullmäktigade ombud för ovannämnda byar att föranstalta om brytning av för posten trafikabel väg å norra sidan av Ströms Vattudal mellan Vedjeösundet och Strand, varifrån sedan bruten väg finnes till Strömsund".

Postmästare Svedmark i Strömsund anmälde till postinspektionen att vid bifall till ansökan "en avsevärd fördel härigenom skulle beredas de nu i postalt hänseende - särskilt vintertiden - misslottade byarna.

Under förfallstiden höst och vår måste transporten av den för linjen Strömsund-Gäddede avsedda posten försiggå efter nedre, obefolkade sidan av Ströms Vattudal runt de å samma sida förefintliga stora vikarna, varigenom vägen i väsentlig grad förlänges och försvåras. Skulle emellertid framställningen vinna bifall, inträder en säkrare utväxling å postlinjen i fråga, varjämte de å övre sidan av Ströms Vattudal liggande byarna Strand, Klövan, Klövsand, Alavattnet och Äspnäs regelbundet erhålla post".

Sedan kronolänsmannen också vitsordat behovet av en poststation i Äspnäs, överlämnade postinspektionen framställningen till poststyrelsen med tillstyrkan av bifall. Genom förhandling med handlanden Mitchell hade hans anspråk på arvode minskats från 30 kr per månad till 300 kr per år. Enligt poststyrelsens beslut den 21 januari 1907 kunde poststationen i Äspnäs öppnas den 1 mars.

T. F.	—	10,0
T. F.	1,30	1,30
T. F.	4,0	4,15
T. F.	8,0	8,15
T. F.	9,30	—
O. L.	—	4,0
O. L.	9,0	9,0
O. L.	11,30	11,30
O. L.	1,30	1,30
O. L.	4,0	4,0
O. L.	5,30	5,30
O. L.	7,0	7,0
O. L.	8,30	—

Strömsund—Gäddede, (Vintern.) (Från den 1 mars 1907.)

0,5	Strömsunds postkontor (gästgivaregård).	Th. S.	8,30	—
0,5	Strand	Th. S.	—	5,0
1,0	Klövan	O. L.	9,30	—
0,7	Äspnäs' poststation	O. L.	7,0	7,15
0,7	Vedjeön	O. L.	2,45	3,0
0,5	Hillsands poststation	O. L.	1,45	1,45
2,1	Dragnäs	O. L.	—	9,0
0,7	Svaningen	T. F.	9,0	—
1,2	Torsfjärden	T. F.	7,0	7,0
1,4	Sjulsåsen	T. F.	5,0	5,0
0,8	Fogelberget	T. F.	2,30	2,30
1,0	Storvattnet	T. F.	1,0	1,0
0,9	Gussvattnet	T. F.	11,30	11,30
12,0	Gäddede poststation	T. F.	—	10,0

Under månaderna januari—mars befordras denna post med häst och åkdon samt under öfriga vintermånader med glände bud.

Sommarn, då postbefordran med ångbåt äger rum mellan Strömsund och Gäddede, är denna postföring inställd.

Under drygt tio år svarade handlanden Georges Mitchell för samhällets postservice men från den 1 oktober 1917 gällde ett kontrakt med skraddaren Jonas Olof Olsén (diarienummer 1 b 2425/1917). Han följdes den 1 juli 1945 av Olof Magnus Olsén, som fick förflyttning till Täxan den 1 mars 1950. Därefter hölls befattningen i Äspnäs vakant tills en omorganisation kunde genomföras. Den innebar bl a poststationens indragning med maj månads utgång 1950. Ersättningen blev ett postombud under nära nog lika lång tidsperiod som poststationens. Postombudet drogs in med januari månads utgång 1979.

1908-10-01--1950-05-31

Gärdsnäsbyn

I ett brev till poststyrelsen den 11 juni 1908 hemställde bymännen inom Gärdsnäs' och kringliggande byar, att poststyrelsen skulle gå i författning om att inrätta en poststation i Gärdsnäs. De anförde att de vintertid fick post två gånger i veckan och under den tid då postbefordran skedde med ångbåt på Ströms Vattudal, tre gånger i veckan. De tillade: "I och för sig är denna postgång för oss fullt tillräcklig om ej samtliga våra försändelser måste adresseras till det 4,8 mil härifrån belägna postkontoret i Strömsund för att därifrån vidare befordras i s k lösväska. Följden härav är, att för samtliga försändelser som skola aviseras eller äro åtföljda av adresskort, avierna respektive adresskortet komma oss tillhanda den ena veckan och själva försändelserna den andra. Särskilt beträffande penningarremissor och medicinpaket har denna anordning varit mindre behaglig. Då Gärdsnäs regelbundet anlöpes av postångarna och under vintern transisteras av posten till Gäddede, torde inrättandet av en poststation här icke medföra någon ökad kostnad för Kungl. Postverket. Ett ungefärligt överslag av frankoteckensförsäljningen ger vid handen att uppbörden för en blivande poststation torde kunna beräknas till 600 kronor om år".

Den till synes ovanligt välformulerade ansökan åtföljdes av den förbindelse som återges på vidstående sida. I ett särskilt brev till postmästaren i Strömsund förklarade sig lärarinnan Karin Mårtensson villig att förestå den önskade poststationen mot 180 kr i årsarvode. Ersättningen skulle inkludera att "transportera post till och från de Gärdsnäs ångbåtsbrygga anlöpande postförande ångarna, ävensom under den s k förfallstiden avhämta och avlämna post vid å andra sidan av Ströms Vattudal framgående postlinjen".

Postinspektören behövde inte fördröja ärendet med någon remiss utan kunde vidareföra den ovanligt väl förberedda framställningen till poststyrelsen med tillstyrkan den 18 augusti 1908. Ytterligare tyngd gavs åt framställningen genom postinspektionens tillskrift att "till följd av begränsning av postgodsets vikt under den tid posten befordras med gående bud inträffar vid postföringens utgörande i riktningen från Strömsund till Gäddede, att en icke ringa del av den för postanstalterna invid linjen avsedda paketposten måste kvarlämnas i Strömsund för att vinna befordran först med en senare tur".

Undertecknade, hemmansägare inom Gärdsnäs' by, Ströms socken, förbinda sig härmed, att, lärest Kungl. Generalpoststyrelsen tillmättes gör vår samtidigt härmed insända vördsamma anmälan om poststation i Gärdsnäs, fullständigt utprovad och anläggas för postlinjen Strömsund - Gäddede en förderlig körväg från Draggånäs' by till Lindviken eller en Sträcka af 13 kilometer; Skälade Kungl. Postverket innan någon som härof skylighet i dess vida inträder, äga rätt aflymna och godkänna väganläggningen ifråga.

Gärdsnäs, Strömsund den 11 juni 1908.

Jons Mikaelson Nils Olufson
J. O. Olsson
Mikael Jönsson
And. Blomberg
Oluf Jönsson
Olof Mårtensson

Vittna
Martin Blomberg
utn. Komminister.

J. Lundin

Lärarinnan Karin Mårtensson blev sålunda den första föreståndaren för poststationen, vilken gavs namnet Gärdnäsbyn med slutändelsen för att förhindra förväxling vid slarvigt skrivna adresser med vissa andra befintliga poststationer, t ex Gärsnäs.

Under mer än två decennier svarade Karin Mårtensson för poststationen, följd den 7 september 1929 av Sara Adele Mårtensson. Ytterligare två personer fick svara för poststationens skötsel under år som kom, nämligen Karl Leontin Persson (oktober 1934 - januari 1946) och Runa Ingeborg Sundin (februari 1946 - maj 1950).

I samma omorganisationsväg som avvecklade poststationen i Äspnäs blev också den i Gärdnäsbyn indragen med maj månads utgång 1950. Ersättningsanordningen blev ett postombud med redovisningsplikt till Lidsjöberg i Alanäsets socken. Detta postombud kunde existera ovanligt länge och det avvecklades först med mars månads utgång 1980.

1910-12-01--1970-10-31

Ulriksfors

En halvmil sydost om Strömsunds postkontor öppnades den 1 december 1910 en lantpoststation i Ulriksfors på dagen två år innan Inlandsbanan öppnades för allmän trafik på den 77 km långa delsträckan mellan Häggenäs och Ulriksfors. När Inlandsbanan sålunda nådde fram till Ulriksfors den 1 december 1912, inrättades en särskild gångpost till Strömsund med fyra turer i veckan. Därmed kompletterades postföringen mellan Täxan och Strömsund via Ulriksfors, en postföring som fullgjordes de två övriga veckodagarna.

C E Lindén blev föreståndare för poststationen i Ulriksfors med 1913 års ingång, följd den 1 november 1918 av Nils Edvin Sjölund. Med 1935 års ingång tog Margareta Eleonora Sjölund över för en lång period. Hon följdes den 1 april 1961 av Henning Ivar Nilsson. Poststationens strategiska läge vid Inlandsbanan, om än inte förenad med järnvägen, torde ha bidragit till att den fick överleva 1960-talets indragningsväg. Hushållsantalet var dock för ringa och med oktober månads utgång 1970 drogs poststationen in.

Strömsund—Ulriksfors—Täxan.						
(Från den 1 december 1910.)						
—	10,30	0,4	Strömsunds postkontor	M. Th.	5,45	—
11,0	11,15	1,8	Ulriksfors' poststation	M. Th.	5,0	5,15
1,15	—	2,2	Täxans poststation	M. Th.	—	3,0
—						
Strömsund—Ulriksfors.						
(Gångpost.)						
(Från den 2 december 1910.)						
—	10,30	0,1	Strömsunds postkontor	T. O. F. L.	1,10	—
11,20	—	—	Ulriksfors' poststation	T. O. F. L.	—	12,20
—						
Oafsedt postens vikt, medföres vid postfärderna all den post, som förekommer till befordran mellan Strömsund och Ulriksfors.						

Efter järnvägens tillkomst kompletterades postföringen mellan Ulriksfors och Strömsund med gångpost fyra dagar i veckan. Tidigare fanns postföring två gånger i veckan genom den längre linjen från Täxan.

1917-11-16--1962-07-31

Torsfjärden

Tågpostföringens möjligheter till snabbare postgång efter Inlandsbanans tillkomst i trakten i december 1914 utnyttjades efter hand också till att landsvägspostföringen ändrades. Förändringar som inte varit aktuella just när tågen började gå fördes på tal och genomfördes när lämpliga förslag kunnat redovisas. Som en följd av ett omfattande ärende (diarienummer 1 b 2579/1916) tillkom tre nya poststationer den 16 november 1917 i samband med omreglering av postföringen på linjen Strömsund - Gäddede. En av de nya poststationerna var den med namnet Torsfjärden.

Linjen Strömsund - Gäddede var tämligen unik, vilket jag har berört i ett tidigare avsnitt. På delsträckan mellan Strömsund och Torsfjärden via Gärdnäsbyn saknades landsväg och vattenvägen måste utnyttjas när detta var möjligt. Den postföring som under övrig tid av året fullgjordes mellan Strömsund och Torsfjärden skedde enligt avtal med häst och åkdon, naturligtvis med stora svårigheter på vissa sträckor.

Omkring 1914 hade man börjat bryta väg mellan Alanäset och Torsfjärden. När ärendet om ändrad postföring redovisades av postdirektionen den 24 april 1917, hade denna väg ännu inte blivit avsynad, men den fick användas för postföring.

Därför väcktes frågan om att byta ut postföringen mellan Strömsund och Torsfjärden mot postföring på sträckan mellan Alanäset och Torsfjärden med oförändrad frekvens, tre turer i veckan fram och åter. Denna väg sammanföll delvis med den väg på vilken lantbrevbäraren från Alanäset färdades. Han betjänade korrespondenter utmed en linje som sträckte sig från Alanäset över Gubbhögen, Ringvattnet, och Lillviken samt åter över Gubbhögen till Alanäset (i socknen med detta namn nordöst om Ströms socken). Denna lantbrevbäring föreslogs bli indragen och ersatt med en poststation i Gubbhögen samt en därifrån utgående lantbrevbärare till Ringvattnet.

En annan del av projektet avsåg inrättande av en poststation i Lidsjöberg. I samband med detta fördes också på tal att anordna lantbrevbäring mellan Lidsjöberg och Gärdnäsbyn, varvid poststationen i Gärdnäsbyn ansågs kunna dras in. Till den tanken kunde postdirektionen inte ansluta sig och den förföll. Ett av skälen var att *"under den tid av året, då postbefordran med ångbåt icke äger rum å Ströms Vattudal, stor svårighet skulle uppkomma genom den olika postadress, som under olika tider av året skulle användas för post till Gärdnäsbyn"*. Däremot fick poststationsföreståndaren i Gärdnäsbyn gå med på nedsättning av sitt årsarvode från 300 till 190 kr om året på grund av mindre arbete efter tillkomsten av poststationen i Lidsjöberg.

Postdirektionens motiv för förslaget om att inrätta en poststation i Torsfjärden redovisades på följande sätt:

"I Torsfjärden, varest landsvägen från Alanäset ansluter sig till den nuvarande postlinjen Strömsund - Gäddede, anses poststation böra inrättas. Densamma skulle komma att betjäna en befolkning av omkring 200 personer över 15 år samt beräknas få en uppbörd av 950 kronor för år. För skötandet av poststationen i fråga och besörjande under sommarn av posttransporter mellan poststationen och ångbåtens tilläggsplats därstädes skulle utgå en ersättning av 300 kronor för år."

Jag finner det intressant att i detta sammanhang också återge postdirektionens synpunkter på ett tidigare framfört förslag om ännu en poststation i närområdet:

"Svaningens by, med 90 personer över 15 år och belägen 7 kilometer från Torsfjärden, angöres för närvarande vid postföringen å sträckan Strömsund-Torsfjärden. År 1915 (diarienummer 1 b 376/1914) förelåg fråga om inrättande av poststation på platsen. Beräknad uppbörd från Svaningen - 350 kronor för år - synes motivera särskilda åtgärder för posttrafikens tillgodoseende. Postdirektionen har jämväl för avsikt föreslå lantbrevbärings anordnande å en linje Torsfjärden - Svaningen.

Det enda anbud, som erhållits vid utbudning av lantbrevbäringen i fråga, är emellertid lydande å 4 kronor 50 öre för dubbel tur, motsvarande 3 kronor 21 öre per nymil och med två veckoturer 468 kronor för år. Under hand gjorda försök att erhålla lägre anbud hava icke lyckats. Under sådana förhållanden anser postdirektionen sig icke kunna annat än uppgiva förslaget i fråga.

Fråga om anordnande av lantbrevbäring till Svaningen torde säkerligen framdeles uppkomma på framställning från befolkningen, och torde då denna ställa sig mera tillmötesgående för avgivande av antagligt anbud".

Här bör jag kanske inskjuta att innan landsvägsnätet var utbyggt var det naturligt att utnyttja tillgängliga vattenvägar. Under den tid av året, då det förekom ångbåtstrafik i Ströms Vattudal, fann posten det förmånligt att utnyttja ångbåtarna för frakten. Det förslag som postdirektionen redovisade till poststyrelsen den 24 april 1917, innebar sålunda inte någon inskränkning av posttrafiken med båt.

Postdirektionen hade velat genomföra omorganisationen redan den 1 maj 1917. Datum blev dock framflyttat till den 16 november. Postdirektionens kalkyl visade på en nettovinst per år av omkring 1300 kronor med den tidens enkla sätt att redovisa delkostnader. Jag tänker mig att kalkylen kan ha visst intresse för mina läsare och återger den därför i förminskat faksimil på nästa sida (26).

Ett av resultaten blev tillkomsten av poststationerna i Gubbhögen och Lidsjöberg i Alanäs' socken och poststationen Torsfjärden i Ströms socken den 16 november 1917, den sistnämnda "Sveriges vackrast belägna" enligt en anteckning i personalkortet.

P O Berglund blev föreståndare från starten, följd den 1 september 1937 av Zera Alma Katarina Berglund. Poststationen blev en släktangelägenhet ned Lars Torsten Berglund som tillträdande den 1 april 1943. Hans efterträdare Märith Birgitta Lysén den 1 juli 1945 slutade hastigt och som vikarie gick Karin Linnea Berglund in den 26 juli 1947 (ordinarie från 1948 års ingång). Årsbarn med poststationen i Torsfjärden, född den 21 april 1917, fick hon uppleva dess indragning med juli månads utgång 1962.

1933-07-01--1963-06-30

	Km.	An- tal vec- ko- tu- rer	Ersättning			A n m.
			för dubbel- tur	per ry- mil	för år	
<u>För närvarande :</u>						
Pf Strömsund - Gärdnäsbyn	45	3	40:-	4:44	3120:-	under vintern, 26 veckor
" Gärdnäsbyn - Torsfjärden	25	3	20:-	4:-	1560:-	" " " " Kontrakt upphör 30.4.1917.
Lbb Alanäset - Ringvattnet- Alanäset	46	2	8:-	1:74	832:-	
" Gärdnäsbyn - Harresjö	25	1	10:-	2:-	520:-	
" Gärdnäsbyn - Sjougdnäset	57	1	20:-	1:75	1040:-	
Pst. i Gärdnäsbyn					420:-	
					<u>Summa kronor</u>	<u>7492:-</u>
<u>Enligt postdirektionens förslag:</u>						
Pf. Strömsund - Gärdnäsbyn	45	2	26:-	2:89	1352:-	under vintern, 26 veckor
" " " tillägg	-	-	-	-	40:-	" förfallstiden
" Alanäset - Gubbhögen	10	3	4:-	2:-	312:-	" vintern, 26 veckor
" Gubbhögen - Lidsjöberg	18	3	15:-	4:17	1170:-	" " "
" Lidsjöberg - Torsfjärden	17	3	9:-	2:65	702:-	" " "
" Alanäset - Gubbhögen	10	2	4:-	2:-	208:-	" sommarn, 26 veckor
" Lidsjöberg - Torsfjärden	17	2	5:-	1:47	260:-	" " "
Lbb. Gubbhögen-Ringvattnet	8	2	2:75	1:72	286:-	
" Lidsjöberg - Harresjö	13	1	5:-	1:92	260:-	
" Lidsjöberg-Sjougdnäset	45	1	15:-	1:67	780:-	
Pst. i Gubbhögen					200:-	
" i Lidsjöberg					120:-	
" i Torsfjärden					300:-	
" i Gärdnäsbyn					190:-	
					<u>Summa kronor</u>	<u>6180:-</u>

Tullingsås

Med särskild postföring på en milslång sträcka från Strömsund till Tullingsås sydväst om Strömsund öppnades den 1 juli 1937 en poststation under en period då poststationsnätet hade förtätats nära nog tillräckligt. Under perioden 1925 - 1930 tillkom knappt 80 nya poststationer, under perioden 1930-1935 67 sådana och under perioden 1935-1940 39 sådana. Det högsta antalet på en gång befintliga poststationer nåddes 1945 med 3834 stycken. En orsak till att antalet därefter minskade var att många vuxit sig så stora att de kunde höjas till postexpeditioner.

Detta kunde dock inte tillämpas för Tullingsås, vars föreståndare var Sven Harry Viktor Hjortsberg från starten den 1 juli 1933 till den 11 oktober 1936. Han efterträddes av Brita Jönsson som hastigt fick rycka in som vikarie i oktober 1936 och blev ordinarie med 1937 års ingång. Poststationen var stark nog att kunna finnas kvar till halvårsskiftet 1963, då den ersattes med lantbrevbäring.

1975-01-02--1979-09-28

Svaningen

I avsnittet om Lövberga har jag nämnt om utbytet av postombudet mot ett postställe. Det finns också exempel på tillkomsten av postställen utan att det funnits ett postombud eller en poststation med motsvarande namn. Sådana exempel är postställen i Svaningen i Ströms socken och Siljeåsen i Alanäsets socken. Det i Svaningen öppnades med 1975 års ingång och drogs in den 28 september 1979.

Genom postdirektionens förslag i ärendet skulle postverkets utgifter för postinrättningarna i trakten sålunda nedbringas med omkring 1300 kronor för år.

I denna beräkning har ^{icke} hänsyn tagits till kostnaden för vid postföringen erforderliga extra hästar.